DOMSTOLENS DOM (tredje avdelningen)

den 13 mars 2008 *

I mål C-96/06,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 234 EG, framställd av Finanzgericht Hamburg (Tyskland) genom beslut av den 23 januari 2006, som inkom till domstolen den 17 februari 2006, i målet

Viamex Agrar Handels GmbH

mot

Hauptzollamt Hamburg-Jonas,

meddelar

DOMSTOLEN (tredje avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden A Rosas samt domarna J.N. Cunha Rodrigues, J. Klučka (referent), A.Ó Caoimh och P. Lindh,

generaladvokat: P. Mengozzi,
justitiesekreterare: handläggaren B. Fülöp,

* Rättegångsspråk: tyska.

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 1 mars 2007,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

— Viamex Agrar Handels GmbH, genom W. Schedl, Rechtsanwalt,

— Hauptzollamt Hamburg-Jonas, genom G. Seber, i egenskap av ombud,

— Europeiska gemenskapernas kommission, genom F. Erlbacher, i egenskap av ombud,

och efter att den 15 november 2007 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 5.3 i kommissionens förordning (EG) nr 615/98 av den 18 mars 1998 om särskilda tillämpningsföreskrifter för systemet med exportbidrag när det gäller levande nötkreaturs välbefinnande vid transport (EGT L 82, s. 19).

2 Begäran har framställts i ett mål mellan Viamex Agrar Handels GmbH (nedan kallat Viamex) och Hauptzollamt Hamburg-Jonas (nedan kallad Hauptzollamt) avseende bidrag för export av levande nötkreatur till Libanon.

Tillämpliga bestämmelser

Förordning nr 615/98

3 I artikel 13.9 andra stycket i rådets förordning (EEG) nr 805/68 av den 27 juni 1968 om den gemensamma organisationen av marknaden för nötkött (EGT L 148, s. 24; svensk specialutgåva, område 3, volym 2, s. 63), i dess lydelse enligt rådets förordning (EG) nr 2634/97 av den 18 december 1997 (EGT L 356, s. 13), föreskrivs att ett villkor för utbetalningen av bidrag vid export av levande djur är att bestämmelserna i gemenskapens lagstiftning om djurens välfärd iakttas, särskilt skyddet av djur under transport.

4 I förordning nr 615/98 anges tillämpningsföreskrifter för förordning nr 805/68, i dess lydelse enligt förordning nr 2634/97.

5 I artikel 1 i förordning nr 615/98 anges att det endast skall utbetalas exportbidrag för levande nötkreatur om det vid transporten av dem till deras första lossning i det tredjeland som är slutdestination har tagits hänsyn till bestämmelserna i rådets direktiv 91/628/EEG av den 19 november 1991 om skydd av djur vid transport, och ändring av direktiven 90/425/EEG och 91/496/EEG (EGT L 340, s. 17), i dess lydelse

enligt rådets direktiv 95/29/EG av den 29 juni 1995 (EGT L 148, s. 52) (nedan kallat direktiv 91/628), och bestämmelserna i den nämnda förordningen.

6 Enligt artikel 2 i denna förordning skall djuren kontrolleras vid utförsel från gemenskapens tullområde. En officiell veterinär skall kontrollera och intyga att djuren klarar av transport i enlighet med bestämmelserna i direktiv 91/628, att transportmedlet med vilket djuren skall lämna gemenskapens tullområde överensstämmer med bestämmelserna i direktivet och att åtgärder har vidtagits för att vårda djuren under transporten i överensstämmelse med bestämmelserna i det nämnda direktivet.

7 I artikel 2.3 i den nämnda förordningen föreskrivs följande.

”När veterinären vid utförselstället på ett tillfredsställande sätt har konstaterat att de krav som anges i punkt 2 är uppfyllda skall han bestyrka detta genom att skriva

…

— Kontrollen enligt artikel 2 i förordning (EG) nr 615/98 är tillfredsställande,

— …

och genom att sätta sin stämpel och underskrift på det dokument som bevisar att djuren har lämnat gemenskapens tullområde, i fält J på kontrollexemplaret T 5 eller på den lämpligaste platsen i det nationella dokumentet. När så är lämpligt skall den officielle veterinären ange

— det antal djur som inte längre ansågs klara den planerade transporten och som därför flyttades från den sändning, och/eller

— den anmärkning som avses i artikel 3.3.”

8 I artikel 3.2 i förordning nr 615/98 föreskrivs följande:

”Den person som genomför kontrollen skall i sin rapport redogöra för

— antalet levande djur som lossats från transportmedlet,

— antalet djur, av dem som anges i föregående strecksats, vars fysiska tillstånd och/eller hälsa visar att gemenskapens bestämmelser om skydd av djur vid transport inte har efterlevts,

— huruvida de levande djuren har satts i karantän.”

9 Artikel 5.1 i denna förordning har följande lydelse:

”1. Exportören skall meddela den behöriga myndigheten i den medlemsstat där exportdeklarationen har godkänts alla nödvändiga uppgifter angående resan senast när exportdeklarationen lämnas in.

Exportören skall samtidigt, eller senast när han får kännedom om det, underrätta den behöriga myndigheten om ett eventuellt byte av transportmedel.”

10 I enlighet med artikel 5.2 i förordning nr 615/98 skall ansökan om utbetalning av exportbidrag åtföljas av ett bevis på att bestämmelserna i artikel 1 i förordningen har efterlevts. Detta bevis skall bestå av kontrollexemplar T 5 och kontrollrapporten från ett kontrollbolag, tillsammans med veterinärintyget.

11 I artikel 5.3 i förordning nr 615/98 anges emellertid att exportbidraget inte skall utbetalas för det antal djur som dött under transport och för de djur det utbetalande organet, efter att ha tagit del av de dokument som avses i artikel 5.2, rapporterna

om de kontroller som avses i artikel 4 och/eller andra uppgifter som det förfogar över när det gäller efterlevnaden av de bestämmelser som avses i artikel 1, anser att direktiv 91/628 inte har efterlevts.

12 I artikel 5.6 i förordning nr 615/98 föreskrivs följande:

”6. Om den kontroll som avses i artikel 3.1 inte har kunnat genomföras på grund av omständigheter som inte beror på exportören får den behöriga myndigheten, på exportörens motiverade begäran, godkänna andra dokument som på ett tillfredsställande sätt bevisar för den behöriga myndigheten att direktiv [91/628] om skydd av djur vid transport har efterlevts.”

Direktiv 91/628

13 Enligt artikel 5.1 b och c i direktiv 91/628 skall medlemsstaterna säkerställa att varje fysisk eller juridisk person som i kommersiellt syfte transporterar djur vid transport av djur som omfattas av detta direktiv använder transportmedel som uppfyller de krav som anges i bilagan, och att denne inte transporterar, eller låter transportera, djuren på ett sätt som kan åsamka dem skada eller onödigt lidande.

14 I punkt 17 i bilagan föreskrivs att fartygens utrustning skall vara sådan att djuren kan transporteras utan att åsamkas skada eller onödigt lidande.

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

15 Av begäran om förhandsavgörande framgår att Viamex den 8 mars 1999 till Hauptzollamt Kiel anmälde export av 35 levande nötkreatur till Libanon. Djuren skulle transporteras på fartyget Al Haijj Moustafa II (nedan kallat fartyget). Viamex ansökte om att Hauptzollamt skulle bevilja bidrag för denna export.

16 Hauptzollamt avslog ansökan genom beslut den 1 februari 2001. Som skäl för avslagsbeslutet angavs att fartyget, vid tidpunkten för transporten, hade tagits upp på en negativlista över fartyg som bedömts vara olämpliga för transport av levande boskap. Denna förteckning hade upprättats av Europeiska gemenskapernas kommission. Vid en kontroll ombord på fartyget den 18 och den 19 februari 1997 hade nämligen kommissionens kontor för livsmedels- och veterinärfrågor kommit fram till att fartyget uppvisade stora brister och att det inte uppfyllde de krav som uppställs i direktiv 91/628.

17 Kommissionens kontor för livsmedels- och veterinärfrågor har en viktig roll när det gäller genomförandet och tillämpningen av gemenskapslagstiftningen om livsmedelssäkerhet, djurhälsa och djurs välbefinnande.

18 Kontorets uppgifter består bland annat i att, medelst kontroller i medlemsstaterna och de utvärderingar som kontoret utför, främja effektiva kontrollsystem för säkra livsmedel av god kvalitet samt för djurhälsa och växthälsa och att kontrollera att EU-bestämmelserna på dessa områden följs inom Europeiska unionen och i tredjeländer som exporterar till Europeiska unionen. Kontorets uppgifter består vidare i att bidra till utvecklingen av EU-politiken inom nämnda områden.

19 Vid kontorets kontroll av fartyget framkom det att fartygets landgångar, korridoringångar och bås befann sig i ett så pass dåligt skick att djuren kunde komma till skada. Vidare var denna utrustning i ett sådant skick att det inte gick att förhindra att djuren kunde ta sig ut från fartyget. Dessutom var dessa landgångar, korridoringångar och bås utnötta, rostiga och i ett sådant skick att det var svårt att rengöra eller desinficera fartyget.

20 Av handlingarna i målet framgår i detta avseende att Viamex till sin ansökan om exportbidrag bifogade en skriftlig förklaring av den 16 oktober 1997 från fartygets kapten av vilken det framgick att fartyget höll på att repareras. Denna förklaring var kontrasignerad av chefen vid veterinärgränskontrollen i Koper (Slovenien). Vidare bifogades en rapport från haverikonsultbyrån Kähler & Prinz AG av den 22 september 1998.

21 Fartyget togs emellertid bort från kommissionens negativlista först från och med den 24 januari 2000, detta till följd av en kontroll som utfördes i november 1999, det vill säga nästan 8 månader efter det att den export som är föremål för prövning vid Finanzgericht ägde rum.

22 Viamex begärde omprövning av beslutet av den 1 februari 2001, men Hauptzollamt vidhöll vid omprövning den 18 maj 2001 sitt beslut.

23 Viamex överklagade detta beslut. Som grund för överklagandet gjorde Viamex gällande att det inte finns någon bestämmelse om exportbidrag eller någon bestämmelse i direktiv 91/628 som innebär att krav uppställs på att ett fartyg skall vara godkänt för transport av levande kreatur.

24 Hauptzollamt gjorde gällande att enligt artikel 5.3 i förordning nr 615/98 är det tillräckligt att den behöriga myndigheten förfogar över uppgifter som gör det möjligt att komma fram till att direktiv 91/628 inte har efterlevts för att den skall kunna avslå en ansökan om exportbidrag. Enligt denna bestämmelse har således den behöriga myndigheten inte att bevisa att direktivet inte har efterlevts.

25 Under alla omständigheter påpekade Hauptzollamt att den den 3 december 1999 tog emot en uppdaterad negativlista, och av denna uppdaterade lista framgick det återigen att fartyget inte uppfyllde de krav som uppställs i direktiv 91/628.

26 Denna uppdaterade lista hade upprättats efter en kontroll i november 1999, som hade utförts av tjänstemän vid det brittiska ministeriet för jordbruk, fiske och livsmedel. Vid de brittiska myndigheternas kontroll framgick bland annat att fartyget bara hade kunnat erhålla ett tillfälligt godkännande och då endast för transport av får. Med hänsyn till skillnaden i storlek mellan får och nötkreatur var det emellertid inte möjligt att av det tillfälliga godkännandet för transport av får dra slutsatsen att fartyget också skulle vara lämpligt för transport av nötkreatur.

27 Med beaktande av dessa uppgifter ansåg Hauptzollamt följaktligen att direktiv 91/628 inte hade kunnat iakttas vid transporten. De villkor som anges i artikel 5.3 i förordning nr 615/98 för att inte betala ut exportbidraget var därför uppfyllda.

28 Finanzgericht Hamburg ansåg att det var nödvändigt att tolka artikel 5.3 i förordning nr 615/98 för att kunna avgöra målet. Nämnda domstol beslutade därför att vilandeförklara målet och ställa följande tolkningsfrågor till EG-domstolen:

”1) Utgör bestämmelsen i artikel 5.3 i förordning nr 615/98 ett undantag med följden att Hauptzollamt är skyldig att bevisa att förutsättningarna i artikel 5.3 i förordning nr 615/98 föreligger?

2) Om ovanstående fråga besvaras jakande: Krävs det enligt artikel 5.3 i förordning nr 615/98, med avseende på omständigheten att direktiv [91/628] inte har efterlevts, bevis för att direktivet i det konkreta fallet har åsidosatts eller uppfyller de behöriga myndigheterna sin motiveringsskyldighet och bevisbörda redan genom att förete och bevisa omständigheter som sammantaget med betydande sannolikhet talar för att direktiv [91/628], (bland annat) med avseende på den ifrågavarande exportsändningen, inte har efterlevts?

3) Oavsett svaret på den första och den andra frågan: Kan myndigheterna (helt) neka en exportör utbetalning av exportbidrag enligt artikel 5.3 i förordning nr 615/98 om det med avseende på den ifrågavarande exportsändningen inte finns några tecken på att djurens välbefinnande genom det (eventuella) åsidosättandet av direktiv 91/628 har äventyrats under transporten?”

Prövning av tolkningsfrågorna

Den första och den andra tolkningsfrågan

29 Domstolen kommer att pröva den första och den andra frågan tillsammans. Finanzgericht Hamburg har ställt dessa två frågor för att få klarhet i huruvida det är exportören eller den behöriga myndigheten som skall bevisa att villkoren i artikel 5.3 i förordning nr 615/98 är uppfyllda, då exportören gett in samtliga dokument som erfordras enligt artikel 5.2. För det fall det är den behöriga myndigheten som har bevisbördan, vill Finanzgericht Hamburg få klarhet i vilka omständigheter som den behöriga myndigheten kan lägga till grund för sin bedömning att direktiv 91/628 inte har efterlevts och huruvida det är tillräckligt att den behöriga myndigheten gör gällande dessa omständigheter eller om det erfordras att den behöriga myndigheten bevisar att nämnda direktiv har åsidosatts i ett konkret fall.

30 Eftersom systemet med exportbidrag bygger på frivilliga deklarationer skall exportören enligt fast rättspraxis, när denne har bestämt sig för att utnyttja bidraget, tillhandahålla de upplysningar som är nödvändiga för att fastställa rätten till bidraget och beräkna bidragsbeloppet. Domstolen har beträffande kommissionens förordning (EEG) nr 3665/87 av den 27 november 1987 om gemensamma tillämpningsföreskrifter för systemet med exportbidrag för jordbruksprodukter (EGT L 351, s. 1; svensk specialutgåva, område 3, volym 24, s. 216) och det sanktionssystem som inrättats genom denna förordning redan slagit fast att beviljande av stöd inom ramen för ett gemenskapsrättsligt stödsystem med nödvändighet är underställt villkoret att stödmottagaren skall uppfylla alla kriterier avseende redbarhet och tillförlitlighet (se, för ett liknande resonemang, dom av den 11 juli 2002 i mål C-210/00, Käserei Champignon Hofmeister, REG 2002, s. I-6453, punkt 41, och av den 1 december 2005 i mål C-309/04, Fleisch-Winter, REG 2005, s. I-10349, punkt 31).

31 Domstolen har vidare slagit fast att en exportör som deklarerar en produkt inom ramen för ett förfarande för ansökan om exportbidrag underförstått anger att produkten uppfyller alla nödvändiga bidragsvillkor. Om en exportdeklaration ifrågasätts av de nationella myndigheterna, är det exportören som, med tillämpning av bevisreglerna i den nationella rätten, skall bevisa att nämnda villkor är uppfyllda (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovannämnda målet Fleisch-Winter, punkterna 32 och 35).

32 Ett sådant system föreskrivs inom ramen för exportbidragsregelverket vad beträffar levande nötkreaturs välbefinnande vid transport. Det ankommer på exportören att styrka, i enlighet med artikel 5.1 och 5.2 i förordning nr 615/98, att villkoren för exportbidrag är uppfyllda.

33 Exportören skall därvid meddela den behöriga myndigheten i den medlemsstat där exportdeklarationen har godkänts alla nödvändiga uppgifter angående resan senast när exportdeklarationen lämnas in. För att exportbidraget skall utbetalas skall exportören vidare styrka att bestämmelserna i artikel 1 i förordning nr 615/98, och följaktligen i direktiv 91/628, har efterlevts genom att ge in de dokument som avses i artiklarna 2.3 och 3.2 i förordning nr 615/98. Under vissa villkor får exportören vidare enligt artikel 5.6 i förordningen ge in andra dokument till styrkande av att bestämmelserna i direktiv 91/628 har efterlevts.

34 Nämnda dokument, som ges in av exportören, är emellertid inte att anse som bevis på att artikel 1 i förordning nr 615/98 och direktiv 91/628 har efterlevts som inte kan motbevisas, vilket framgår av syftet med artiklarna 3 och 5 i nämnda förordning. Detta bevis är nämligen tillräckligt endast om den behöriga myndigheten inte förfogar över uppgifter som kan föranleda myndigheten att anse att direktiv 91/628 inte har efterlevts.

35 Att denna tolkning är riktig framgår även av ordalydelsen i artikel 5.3 i förordning nr 615/98. I nämnda bestämmelse föreskrivs att den behöriga myndigheten får vägra att betala ut exportbidraget för de djur som myndigheten, efter att ha tagit del av de dokument som avses i artikel 5.2, rapporterna om de kontroller som avses i artikel 4 och/eller andra uppgifter som den förfogar över när det gäller efterlevnaden av de bestämmelser som avses i artikel 1, anser att direktiv 91/628 inte har efterlevts.

36 Trots de dokument som exportören gett in enligt artikel 5.2 i förordning nr 615/98 får den behöriga myndigheten således anse att exportören varken efterlevt bestämmelserna i artikel 1 i förordning nr 615/98 eller i direktiv 91/628, med förbehåll för att bland annat villkoren i artikel 5.3 i förordningen är uppfyllda.

37 Exportören har enligt artikel 5.2 i förordning nr 615/98 bevisbördan för att bestämmelserna i artikel 1 i förordningen har efterlevts. Med beaktande av denna omständighet skall den behöriga myndigheten göra en bedömning av den bevisning som ges in jämte andra uppgifter som myndigheten förfogar över för att avgöra om bestämmelserna i direktiv 91/628 har efterlevts och om exportbidrag skall beviljas eller ej.

38 Artikel 5.3 i förordning nr 615/98 kan emellertid inte tolkas så, att den behöriga myndigheten på godtyckliga grunder får ifrågasätta den bevisning som exportören åberopat till stöd för sin ansökan om exportbidrag. Domstolen har i detta avseende slagit fast att det utrymme för skönsmässig bedömning som den behöriga myndigheten förfogar över inte är obegränsat, då det skall utövas inom ramen för artikel 5 i förordning nr 615/98 (se, för ett liknande resonemang, dom av den 17 januari 2008 i de förenade målen C-37/06 och C-58/06, Viamex Agrar Handel och ZVK, REG 2008,

s. I-69, punkt 39). Detta utrymme för skönsmässig bedömning är begränsat särskilt med avseende på arten och bevisvärdet av de omständigheter som görs gällande av denna myndighet.

39 Vad först gäller arten av dessa omständigheter, har domstolen särskilt slagit fast att den behöriga myndigheten kan anse att direktiv 91/628 inte har efterlevts enbart efter att ha tagit del av de handlingar rörande djurens hälsa som avses i artikel 5.2 i förordning nr 615/98, rapporterna om de kontroller som avses i artikel 4 i förordningen och/eller andra uppgifter om djurens välbefinnande som den förfogar över när det gäller efterlevnaden av de bestämmelser som avses i artikel 1 i den nämnda förordningen (se domen i de ovannämnda förenade målen Viamex Agrar Handel och ZVK, punkterna 39–41).

40 Vad därefter gäller bevisvärdet hos de omständigheter som den behöriga myndigheten får lägga till grund för sin bedömning, gör domstolen följande bedömning. Den behöriga myndigheten kan inte bara göra gällande rena antaganden eller misstankar om att direktiv 91/628 inte har efterlevts för att vederlägga den bevisning som exportören gett in enligt artikel 5.2 i förordning nr 615/98. En sådan tolkning skulle oundvikligen leda till att nämnda artikel 5.2 förlorade sin ändamålsenliga verkan, och exportörerna skulle drabbas av den rättsosäkerhet som skulle bli följden därav angående villkoren för utbetalning av exportbidrag.

41 Det ankommer således på den behöriga myndigheten, med tillämpning av artikel 5.3 i förordning nr 615/98, att grunda sig på objektiva och konkreta uppgifter rörande djurens välbefinnande, som visar att de handlingar som exportören bilagt sin exportbidragsansökan inte styrker att bestämmelserna i direktiv 91/628 har efterlevts vid transporten. I förekommande fall är det exportören som skall bevisa på vilket sätt den bevisning som den behöriga myndigheten åberopat till styrkande av att förordning nr 615/98 och direktiv 91/628 inte har efterlevts saknar relevans (se, analogt, domen i det ovannämnda målet Fleisch-Winter, punkt 35).

42 Under alla omständigheter har den behöriga myndigheten en skyldighet att motivera sitt beslut genom att ange varför den anser att exportörens bevisning inte styrker att bestämmelserna i direktiv 91/628 har efterlevts. Myndigheten skall därvid särskilt pröva ingivna dokument på ett objektivt sätt och visa att de omständigheter som myndigheten gör gällande styrker att de dokument som bilagts exportbidragsansökan inte styrker att relevanta bestämmelser i direktiv 91/628 har efterlevts. Ett sådant motiverat beslut är i synnerhet absolut nödvändigt för att exportören skall kunna överklaga beslutet om helt eller delvist avslag på exportbidragsansökan.

43 Det ankommer på den nationella domstolen att i målet vid densamma pröva huruvida fartyget uppfyllde bestämmelserna i direktiv 91/628 under djurtransporten. Denna prövning skall grunda sig bland annat på de dokument som Viamex bilagt sin exportbidragsansökan och på den negativlista som det hänvisats till ovan i punkterna 16, 21 och 25.

44 Mot denna bakgrund skall den första och den andra frågan besvaras på följande sätt. Trots de dokument som exportören gett in enligt artikel 5.2 i förordning nr 615/98 får den behöriga myndigheten anse att direktiv 91/628 inte har efterlevts med tillämpning av artikel 5.3 i nämnda förordning. Den behöriga myndigheten får emellertid komma fram till denna slutsats endast på grundval av de dokument som avses i artikel 5 i förordning nr 615/98 och på grundval av de rapporter som avses i artikel 4 i nämnda förordning rörande djurens hälsa eller på grundval av andra objektiva uppgifter om djurens välbefinnande som kan vederlägga de dokument som exportören gett in. I förekommande fall är det exportören som skall bevisa på vilket sätt de omständigheter som den behöriga myndigheten åberopat till styrkande av att direktiv 91/628 inte har efterlevts saknar relevans.

Den tredje tolkningsfrågan

45 Den nationella domstolen har ställt den tredje frågan för att få klarhet i huruvida den behöriga myndigheten får neka exportbidrag, med tillämpning av artikel 5.3 i förordning nr 615/98, trots att det inte finns någon omständighet som gör det möjligt att konkret konstatera att de transporterade djurens välbefinnande har påverkats av att bestämmelserna i direktiv 91/628 inte har efterlevts.

46 Domstolen erinrar om att exportbidrag, med avseende på ordalydelsen av artiklarna 1 och 5.3 i förordning nr 615/98 och den nämnda förordningens ändamål, skall betalas ut endast om hänsyn har tagits till bestämmelserna om djurs hälsa i direktiv 91/628 (se domen i de ovannämnda förenade målen Viamex Agrar Handel och ZVK, punkt 37).

47 Såsom generaladvokaten påpekat i punkt 44 i sitt förslag till avgörande finner domstolen vidare att det framgår klart av ordalydelsen av artikel 5.3 i förordning nr 615/98 att gemenskapslagstiftaren kräver att bestämmelserna i direktiv 91/628 iakttas för att exportbidrag skall utbetalas, oberoende av om det fastställs att djuren lidit någon konkret skada under transporten.

48 Gemenskapslagstiftaren ansåg nämligen, med stöd av vetenskapliga och veterinärmedicinska rön samt utvärderingar av tillämpningen av gemenskapslagstiftningen på djurskyddsområdet, att djurens välbefinnande kan äventyras och inte längre kan garanteras så snart som bestämmelserna om djurs hälsa i direktiv 91/628 inte längre efterlevs.

49 Detta tillvägagångssätt kan för övrigt till fullo motiveras med att det i praktiken inte alltid är möjligt för den behöriga myndigheten att konstatera att djuren i det konkreta fallet utsatts för lidande eller kommit till skada på grund av att bestämmelserna i direktiv 91/628 inte har efterlevts.

50 Mot denna bakgrund har en behörig myndighet rätt att neka exportbidrag om den konstaterar att ett fartyg, i strid med bland annat punkt 17 i bilagan till direktiv 91/628, inte har en sådan utrustning att det är möjligt att transportera djuren utan risk för skador eller lidande som kan undvikas.

51 Det ankommer på den behöriga myndigheten att avgöra huruvida åsidosättandet av en bestämmelse i direktiv 91/628 har påverkat djurs välbefinnande, huruvida ett sådant åsidosättande, i förekommande fall, kan korrigeras och huruvida åsidosättandet skall medföra att exportbidraget går förlorat, minskas eller utbetalas. Det ankommer även på nämnda myndighet att avgöra om exportbidraget skall minskas proportionellt i förhållande till det antal djur som myndigheten anser kan ha lidit till följd av att direktiv 91/628 inte har efterlevts eller om detta bidrag inte skall utbetalas i den mån åsidosättandet av en bestämmelse i det nämnda direktivet oundvikligen har påverkat samtliga djurs välbefinnande (se domen i de ovannämnda förenade målen Viamex Agrar Handel och ZVK, punkt 44).

52 Den tredje tolkningsfrågan skall således besvaras på följande sätt. Den behöriga myndigheten får neka exportbidrag, med tillämpning av artikel 5.3 i förordning nr 615/98, på grund av att bestämmelserna om djurs hälsa i direktiv 91/628 inte har efterlevts, trots att det inte finns någon omständighet som gör det möjligt att konstatera att de transporterade djurens välbefinnande har påverkats konkret.

Rättegångskostnader

53 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (tredje avdelningen) följande:

1) Trots de dokument som exportören gett in enligt artikel 5.2 i kommissionens förordning (EG) nr 615/98 av den 18 mars 1998 om särskilda tillämpningsföreskrifter för systemet med exportbidrag när det gäller levande nötkreaturs välbefinnande vid transport får den behöriga myndigheten anse att rådets direktiv 91/628/EEG av den 19 november 1991 om skydd av djur vid transport, och ändring av direktiven 90/425/EEG och 91/496/EEG, i dess lydelse enligt rådets direktiv 95/29/EG av den 29 juni 1995, inte har efterlevts med tillämpning av artikel 5.3 i nämnda förordning. Den behöriga myndigheten får emellertid komma fram till denna slutsats endast på grundval av de dokument som avses i artikel 5 i förordning nr 615/98 och på grundval av de rapporter som avses i artikel 4 i nämnda förordning rörande djurens hälsa eller på grundval av andra objektiva uppgifter om djurens välbefinnande som kan vederlägga de dokument som exportören gett in. I förekommande fall är det exportören som skall bevisa på vilket sätt de omständigheter som den behöriga myndigheten åberopat till styrkande av att direktiv 91/628, i dess lydelse enligt direktiv 95/29, inte har efterlevts saknar relevans.

2) Den behöriga myndigheten får neka exportbidrag, med tillämpning av artikel 5.3 i förordning nr 615/98, på grund av att bestämmelserna om djurs hälsa i direktiv 91/628, i dess lydelse enligt direktiv 95/29, inte har efterlevts, trots att det inte finns någon omständighet som gör det möjligt att konstatera att de transporterade djurens välbefinnande har påverkats konkret.

Underskrifter